

Thinking Halakhicly About Disability

Freehof Institute of Progressive Halakhah

Twelve Minute Shiur #56

1 Leviticus 23:40

2

3 וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵגֶף עֵצ־עֵבֶת וְעַרְבֵי־נַחַל וּשְׂמֹחֶתֶם לִפְנֵי ה'
4 אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים :

5

6 On the first day you shall take the product of *hadar* trees, branches of palm trees, boughs of leafy
7 trees, and willows of the brook, and you shall rejoice seven days before Adonai your God.

8

9

10 לקח → נטל → נטילת לולב, “taking (up) the lulav”

11

12

13 Shulhan Arukh Orah Hayyim 651:4

14

15 אדם שאין לו יד, נוטל לולב בזרועו; וכן האתרוג.

16

17 One who has no hands holds the lulav, and likewise the etrog, with the arm.

18

19

20 P’ri M’gadim (18th-century Germany), Shulhan Arukh Orah Hayyim 651, note 10

21

22 והנה נטילת זרוע היינו בין השחי, או יש קנה יקח במרפיקו דזה נמי לקיחה מיקרי, אבל אין לו זרוע
23 כלל אין ליטול בפה, דזה לאו לקיחה כלל. ויבמה חולצת שפיר בהכין.

24

25 “Holding with the arm” means via the armpit or, if one has a forearm but no hand, via the elbow,
26 for this action is also defined as “taking.” But one who lacks arms may not hold the lulav with
27 the mouth, for that is not “taking” at all. A *y’vamah*, however, can successfully perform *halitzah*
28 in that manner.

29

30

31 Deuteronomy 25:9

32

33 וּנְשֵׂה יִבְמֹתּוֹ אֵלָיו לְעִינֵי הַזְּקֵנִים וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ

34

35 His sister-in-law shall approach him in the presence of the elders and pull his shoe from his foot.

36 B. Y'vamot 105a

37

38 לוי נפק לקרייתא, בעו מניה גידמת, מהו שתחלוץ [רש"י: נשיניה]? ... לא הוה בידיה. אתא שאיל בי
39 מדרשא, אמרו ליה: מי כתיב וחלצה ביד?

40

41 When Levi went to visit small communities, he was asked: can a woman with no hands perform
42 *halitzah* [Rashi: with her teeth]? ... He did not have the answer. He went to inquire in the *beit*
43 *midrash*, where they said to him: "Is it written [in Deuteronomy 25] 'she shall remove the
44 husband's shoe with her hand'?"

45

46

47 *Birkei Yosef* (Azulai; 18th-century Eretz Yisrael, *Shulhan Arukh Orah Hayyim* 651)

48

49 **אדם שאין לו יד וכו'.** אם אין לו ידים וזרועות יטול בשיניו, כיון דלא כתיב "יד".

50

51 *One who has no hands, etc.* If one has neither hands nor arms, one may hold the lulav in the
52 teeth, since "hand" is not written in the Torah verse (Lev. 23:40).

53

54

55 *Bikkurei Yaakov* (Ettlinger; 19th-century Germany, *Shulhan Arukh Orah Hayyim* 651, no. 18)

56

57 והרי בחולין (דף טז ע"א) ילפינן דשחיטה במחובר פסול, מ"ויקח את המאכלת לשחוט", ומחובר לאו
58 לקיחה הוא. וא"כ, כשגלגל ברגלו, נהי דלקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה, מ"מ הוי לקיחה ברגל.
59 אע"כ דלקיחה ברגל שמה לקיחה, וא"כ ה"ה בשינים.

60 ולכן נ"ל בגידם שאין לו זרוע כלל יטול הלולב בשיניו, וגם יכול לברך.

61 ואין להקשות, שהרי אמרינן ביומא (דף מז ע"א) נשקלי בשינים ונחתיה למחתה, השתא לפני מלך ב"ו

62 אין עושין כן לפני ממ"ה הקדוש ברוך הוא לא כ"ש. י"ל, דזה דוקא לענין עבודת כהונה, ובפרט לפני

63 ולפנים. אבל בעשיית מצוה, אין פגם כבוד כלפי מעלה אם יעשה בשיניו.

64 ועוד, כיון דאנוס הוא ודאי ליכא פגם כבוד.

65

66 We learn in *B. Hulin* 16a that *sh'hitah* (slaughtering) is invalid when performed with an
67 implement attached to the ground. The source: Genesis 22:10, "(Abraham) took the knife to
68 slaughter"; an implement attached to the ground is not "taken." Why then is slaughtering valid
69 when performed with a knife attached to a foot-powered wheel? One must conclude that "taking"
70 with the foot is defined as "taking." If so, the same applies to the teeth.

71 Therefore, it seems to me that one who has neither hands nor arms may perform *n'tilat lulav* with
72 the teeth and also recite the *b'rakhah*.

73 The passage in *B. Yoma* 47a does not contradict this position. There, we read: "Shall the *kohen*
74 *gadol* take the coal pan with his teeth and set it down (in the Holy of Holies)? Of course not! If
75 one would not behave in such a way before an earthly king, then we certainly would not do so in
76 the presence of the Holy One!"

77 To this, we can respond that the priestly service, especially within the Holy of Holies, is a matter
78 of special stringency. But when it comes to the fulfillment of a *mitzvah*, one does no disrespect to
79 God if one performs it with the teeth.

80 Moreover, since [the one with no hands or arms] is *ahnus* (has no option but to do it this way),
81 there is certainly no disrespect.